

2.0 | februari 2024

CONCEPT

MSV TAALVISIE

VOORWOORD

De gemeenten Maassluis, Schiedam en Vlaardingen (MSV) hebben elk voor zich een onderwijsvisie. In 2021 is in het Regionaal Educatieve Agenda Overleg¹ (REA) gekeken naar de gemeenschappelijkheden in deze visies en is een prioritering aangebracht in de thema's die gezamenlijk opgepakt gaan worden. Het thema taal kreeg daarbij de hoogste prioriteit.

Een goede ontwikkeling en beheersing van de Nederlandse taal is erg belangrijk voor schoolsucces en maatschappelijk functioneren en het welbevinden. Steeds meer jongeren in Nederland verlaten het onderwijs als laaggeletterd. In Vlaardingen en Maassluis valt 13% van de inwoners tussen de 16 en 65 jaar onder de

¹ Een bestuurlijk overleg tussen wethouders onderwijs en de bestuurders van kinderopvang, po, vo en mbo en indien thematisch aan de orde aangevuld met organisaties werkzaam in het sociaal domein.

definitie van laaggeletterdheid. In Schiedam zelfs 32 %. Cijfers die liggen boven het landelijk gemiddelde van 12%². Vanuit het REA hebben het onderwijs, de voorschoolse voorzieningen en de gemeenten de handen ineengeslagen om samen met andere partners het taalonderwijs op een hoger plan te brengen, zodat de taalbeheersing bij verschillende groepen in de samenleving stijgt. Hiermee kunnen kansgelijkheid, talentontwikkeling en het welzijn van inwoners worden vergroot.

In de regio zijn al veel goede initiatieven die juist ook specifiek in deze regio werken aan het vergroten van de taalbeheersing. Wat mist is een gemeenschappelijke visie als startpunt voor een meer coherent aanbod en een nog betere samenwerking tussen verschillende partners. Daarom is de werkgroep MSV Taal opgericht met daarin vertegenwoordigers van de drie gemeenten, voorschoolse voorzieningen, primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het MBO. De werkgroep heeft de opdracht om samen met het veld een gemeenschappelijke taalvisie te ontwikkelen van kinderopvang tot en met het MBO - voor kinderen en jongeren van 0 t/m 21 jaar. De visie voorziet in een eenduidig begrippenkader. Daarnaast bevat de visie gedeelde uitgangspunten met daarin opgenomen ieders rol en verantwoordelijkheid.

De werkgroep heeft gesproken met verschillende partners wiens perspectief waardevol is voor de nieuw te vormen visie. Dit zijn regionale uitvoeringsorganisaties met expertise gericht op taal in

² Inspectie voor het Onderwijs, Stichting Lezen en Schrijven.

de brede zin (bibliotheken, Stichting Aanzet, Expertise Centrum Taal, samenwerkingsverbanden, Stuurgroep Ernstige Enkelvoudige Dyslexie en leesbehandelaars). Samen met deze partners en de werkgroep is een inventarisatie gemaakt van initiatieven en actuele thema's die spelen in het taalonderwijs. Dit overzicht is een startpunt geweest voor het proces van visievorming, waarin bottom-up en vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid bouwstenen zijn opgehaald voor de gemeenschappelijke visie. De visie is opgenomen in dit levende document en wordt steeds uitgebreid en verrijkt met best practices, die zijn opgenomen in de toolbox op de website.

Namens de gemeenten Maassluis, Schiedam en Vlaardingen,

Werkgroep Taalvisie MSV

Addy Blokzijl, specialist Pedagogiek KomKids (KOV)

Annerieke van Grol, bestuurder VO Sg Spieringshoek

Peter Jonkers, bestuurder PO Primo Schiedam

Job Visee, beleidsadviseur onderwijs, Gemeente Schiedam

Projectgroep Taalvisie MSV

Hein van den Bemt

Petra Minderhout

Anica Schilperoord

1. CONTEXT

HUIDIGE SITUATIE

Tijdens het proces van visievorming zijn sessies georganiseerd met allerlei stakeholders rondom taal. Met deze deelnemers is gesproken over de huidige situatie rondom taal(beheersing) en de verwachtingen over een gemeenschappelijke taalvisie. De stakeholders zien dat er al heel veel interventies zijn op het gebied van taal en dat verschillende partners al een specifiek aanbod hebben. Tegelijkertijd ontbreekt vaak overzicht en inzicht in wat dan precies de juiste interventies zijn voor een specifieke doelgroep. Ook mist het inzicht in hoe een interventie op een bepaald moment past binnen de gehele ontwikkeling van een kind. Hiervoor is meer verbinding en uitwisseling tussen partners nodig.

Huidige situatie rondom taal(beheersing)

1. Deelnemers hebben individueel veel kennis en expertise op hun eigen (deel)gebied rondom taal. Aandachtspunten zijn zowel een verbreding als verdieping van kennis en expertise, ook in relatie tot actuele wetenschappelijk inzichten.
2. Deelnemers hebben een eigen vertrekpunt, een specifieke doelgroep en veelal een eigen visie met uitgangspunten van waaruit interventies worden aangeboden. Een doorgaande ontwikkellijn in de hele keten met betrekking tot taal ontbreekt.

3. Deelnemers geven aan dat uitwisseling van kennis en expertise rondom taal beperkt en alleen in bepaalde samenstellingen en op bepaalde niveaus plaatsvindt.
4. Deelnemers hebben beperkt procesafspraken met andere deelnemers. Ook binnen de eigen organisatie kunnen bijvoorbeeld uitwisseling en continuïteit worden versterkt.

VERWACHTINGEN

Deelnemers zien een overkoepelende taalvisie vooral als een gemeenschappelijk vertrekpunt, met enkele gedeelde uitgangspunten voor de hele regio Maassluis, Schiedam en Vlaardingen. De concrete invulling van de visie vindt door de partners zelf, binnen de eigen specifieke context plaats. Uitgangspunt hierbij is dat het kind steeds centraal staat. Daarnaast is de visie met name interessant als mijlpaal in een continu proces van interactie binnen de eigen organisatie, tussen de partners onderling, met experts en met andere stakeholders. In die zin moet de visie ook de ruimte geven om steeds op een actuele manier te worden ingevuld en vormen zowel het organiseren van interactiemomenten als monitoring en een toolbox integraal onderdeel van de visie.

Verwachtingen overkoepelende taalvisie

1. Een meer holistisch uitgangspunt; de ontwikkeling van het kind – in alle ontwikkelingsfasen en op allerlei ontwikkelingsgebieden – staat (meer) centraal.
2. Zichtbaarheid in (leer)opbrengsten vanuit de gemeenschappelijke taalvisie en concrete interventies voor kinderen op het gebied van taal van kinderopvang tot en met MBO.
3. Een meer bewuste kijk op de eigen specifieke doelgroep, als onderdeel van andere doelgroepen. Zowel horizontaal (bijvoorbeeld het instroom- en uitstroomniveau binnen onderwijsniveaus) als verticaal (bijvoorbeeld samenwerking van het onderwijs met andere partners binnen de keten).
4. Een gezamenlijk vertrekpunt voor een doorgaande ontwikkellijn en interventies.
5. Een meer structurele uitwisseling van evidence based kennis en wetenschappelijke expertise tussen partners en eventuele externe partijen op meerdere niveaus.
6. Procesafspraken tussen partners ten behoeve van de implementatie en borging.

2. GEMEENSCHAPPELIJKE TAALVISIE

Het uitgangspunt voor de gemeenschappelijke taalvisie is het faciliteren van een optimale, brede ontwikkeling van kinderen en jongeren, omdat taal onlosmakelijk verbonden is met andere ontwikkelingsgebieden en het algemeen welbevinden van deze groep. Vanuit de hiervoor geschetste context en verwachtingen is veel winst te behalen in het meer in samenhang aanbieden van interventies en in het anders inrichten van processen door slimmer te verbinden. Met elkaar, maar ook bij partners intern en met eventuele externe partijen. Dit vraagt naast verschillende meer inhoudelijke bouwstenen, ook om elementen zoals facilitering en monitoring. De visie is dan ook opgebouwd uit een vijftal bouwstenen. Aanvullend op deze bouwstenen, zijn afspraken gemaakt over de invulling en ondersteuning van het overkoepelende proces, met behulp van instrumenten zoals een eenduidig begrippenkader, kennistafels en een toolbox.

Visie

Een goede ontwikkeling en beheersing van de Nederlandse taal is erg belangrijk voor schoolsucces, maatschappelijk functioneren en het welbevinden van kinderen en jongeren. Taalbeheersing is voor ons nauw verbonden aan taalbewustzijn. Dit taalbewustzijn heeft te maken met de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien en gaat bijvoorbeeld over de afspraken die zijn gemaakt omtrent taalgebruik in een specifieke context. Deze sociale functie van taal is belangrijk voor de identiteitsvorming van kinderen en jongeren. Door taal (ook) te zien als sociaal en cultureel aangeleerd

gedrag, kunnen wij beter aansluiten bij de brede ontwikkeling van een kind, in interactie met zijn omgeving. Door steeds het kind centraal te stellen, in alle ontwikkelingsfasen en op allerlei ontwikkelingsgebieden, willen wij de taalbeheersing vergroten, waarmee we werken aan kansengelijkheid, talentontwikkeling en het welzijn van onze inwoners.

Bouwstenen

Doorgaande ontwikkellijn

Meertaligheid

Aanpak Taalachterstand & Laaggeletterdheid

Educatief partnerschap

Facilitering en monitoring

Instrumenten

Begrippenkader

Kennistafels

Toolbox

3. BOUWSTENEN

Doorgaande ontwikkellijn

We zien de visie als een gezamenlijk vertrekpunt voor een doorgaande ontwikkellijn en interventies. In deze ontwikkellijn staat de ontwikkeling van het kind – in alle ontwikkelingsfasen en op allerlei ontwikkelingsgebieden – (meer) centraal. De ontwikkellijn geeft houvast aan alle partners om de eigen leerlijnen en leerdoelen aan te koppelen.

Waarom

Een doorgaande ontwikkellijn gaat over afstemming in het aanbod van verschillende professionele partners. Hierdoor willen wij bij partners het bewustzijn vergroten van het eigen aanbod als schakel in het geheel waarin het kind centraal staat. In de horizontale verbinding gaat het over instroom-, en uitstroomniveau binnen kinderopvang en onderwijs en van de keten als geheel. In de verticale verbinding gaat het over afstemming met andere partners in de keten, zoals bibliotheken, consultatiebureaus, jongerenwerk en gemeenten.

Hoe

- We inventariseren wat er al is aan aanbod bij verschillende partners. Bijvoorbeeld leerlijnen binnen het onderwijs en ontwikkellijnen binnen de kinderopvang.
- We inventariseren wat mist in het bestaande aanbod: zwakke schakels en blinde vlekken om zo kansen te spotten.
- We faciliteren de coördinatie en procesbegeleiding, van zowel de ontwikkeling van de doorgaande leerlijn als van het delen van kennis en ervaring.
- Het is van belang dat ontmoeting en kennisdeling wordt georganiseerd op de verschillende niveaus.
- Warme overdracht tussen niveaus en tussen partners is een belangrijk aandachtspunt. We vullen met elkaar in wat we verstaan onder warme overdracht en op welke manier we dit kunnen vormgeven.

Wat

We werken toe naar een doorgaande ontwikkellijn van kinderopvang tot en met het MBO, voor kinderen en jongeren van 0 tot 21 jaar. Het kind staat centraal in de horizontale en verticale verbinding. We faciliteren warme overdracht.

Toolbox

Zie www.msvtaal.nl/instrumenten/toolbox

Meertaligheid

Wij streven naar de meest optimale omstandigheden om de Nederlandse taal te stimuleren. Hierbij bieden wij ruimte aan de thuistaal om het taalleerproces in het Nederlands te ondersteunen.

Waarom

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat als ouders met hun kind de taal spreken die zij het beste beheersen, dit het beste is voor de taalontwikkeling van het kind. De sociale functie van (thuis)taal is belangrijk voor de identiteitsvorming van kinderen en jongeren. Dit betekent dat voor professionals niet alleen kennis over taalverwerving maar ook kennis over culturen belangrijk is. Denk daarbij aan informatie over het onderwijs in het thuisland en kennis over culturele verschillen die helpend zijn.

Hoe

- Elke locatie werkt aan een plan (bijvoorbeeld een taalbeleidsplan of kwaliteitskaarten) waarin ruimte wordt geboden aan de thuistaal.
- Elke locatie maakt afspraken over de duidelijke kaders waarbinnen de thuistaal stimulerend ingezet kan en mag worden.
- Er wordt in kaart gebracht welke competenties medewerkers nodig hebben en op welke manier die kunnen worden verworven.
- Er is ruimte voor de ontwikkelingsgroei van de medewerkers om het autonoom handelen te ontwikkelen.
- Nieuwe medewerkers worden meegenomen in de kennis en ervaring van het team, zodat de aanpak wordt geborgd.

Wat

Elke locatie heeft een eigen plan van aanpak waarin de scholings- of begeleidingsbehoefte wordt aangegeven en waarmee de school de visie kan ontwikkelen op een kwalitatief sterk aanbod rondom meertaligheid.

Toolbox

Zie www.msvtaal.nl/instrumenten/toolbox

Aanpak Taalachterstand & Laaggeletterdheid

Wij streven naar bewustwording bij zowel ouders en de bredere thuisomgeving als bij professionals, over taalachterstanden en laaggeletterdheid en hun eigen rol hierin.

Waarom

Kinderen met laaggeletterde ouders komen vaker met een taalachterstand op school. Zij worden thuis minder in taal gestimuleerd en presteren minder goed op school. Ouderbetrokkenheid thuis (en in de bredere thuisomgeving) heeft veel invloed op de ontwikkeling van kinderen. Het gaat er dan om hoeveel ouders en verzorgers hun kind ondersteunen en stimuleren in de ontwikkeling, bijvoorbeeld door het kind juist ook buiten de thuissituatie een rijke taalomgeving aan te bieden.

Hoe

- We gaan in gesprek met professionals over het herkennen van taalachterstanden en laaggeletterdheid en mogelijke hulpmiddelen om de taalontwikkeling te stimuleren.
- We bieden activiteiten gericht op ouderbetrokkenheid aan in de kinderopvang, op de peuterspeelzaal en op school ter ondersteuning van de ouderbetrokkenheid. Deze activiteiten staan ook open voor verzorgers in bredere zin.
- We bieden tools aan professionals om het gesprek met ouders en verzorgers aan te gaan over taalachterstanden en laaggeletterdheid.
- We gaan met ouders en verzorgers in gesprek over hun invloed op de taalontwikkeling van hun kind. Hierbij gaat het in eerste instantie om de bewustwording van ouders van het belang van een rijke taalomgeving, juist ook binnen de eigen thuissituatie.
- We zien gradaties in de samenwerking met ouders. De eerste stap is van onbewust onbekwaam naar bewust onbekwaam. Idealiter werkt de aanpak toe naar de fase van bewust bekwaam en educatief partnerschap, waarbij ouders ook thuis een rijke taalomgeving aanbieden en steeds meer eigenaarschap nemen.

Wat

Elke locatie heeft een eigen aanpak waarin ouderbetrokkenheid (en betrokkenheid van verzorgers in bredere zin) wordt ingezet om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren. Idealiter werkt de aanpak toe naar educatief partnerschap, waarbij ouders steeds meer eigenaarschap nemen.

Toolbox

Zie www.msvtaal.nl/instrumenten/toolbox

Educatief partnerschap

Wij zien taalontwikkeling als onderdeel van een bredere aanpak waarin thuis en school of kinderopvang en partners in de omgeving vanuit wederzijdse betrokkenheid en verantwoordelijkheid werken aan de optimale ontwikkeling voor het kind.

Waarom

Kinderen ontwikkelen taal in interactie met de omgeving. Het gezin, kinderopvang en onderwijs behoren tot leefwerelden die het meest invloedrijk zijn. Ook de verbinding tussen deze leefwerelden is invloedrijk, juist als de verschillen groot zijn.

Hoe

- Educatief partnerschap start met het bouwen aan de relatie tussen ouders of verzorgers en peuterspeelzalen, kinderopvang of school. Het is belangrijk om eerst zicht te krijgen op de taalomgeving van kinderen. We benutten hiervoor bestaande contactmomenten tussen thuis en kinderopvang of school, zoals kennismakingsgesprekken of haal- en brengmomenten.
- We bieden activiteiten aan op het kinderdagverblijf, de peuterspeelzaal en op school ter ondersteuning van de ouderbetrokkenheid op locatie en thuis. Deze activiteiten staan ook open voor verzorgers in bredere zin.
- We gaan met ouders en verzorgers in gesprek over hun invloed op de taalontwikkeling van hun kind en bieden hulpmiddelen aan om de taalontwikkeling te stimuleren.
- Onderwijs, peuterspeelzalen, kinderopvang en partners uit de bredere omgeving van het kind stemmen interventies af om kansen optimaal te benutten. Deze interventies kunnen ook specifiek op ouders zijn gericht.
- We benutten kansen om meer vraaggericht te werken door bottom-up bij doelgroepen op te halen wat er nodig is.

Wat

Elke locatie heeft een eigen aanpak waarin ouderbetrokkenheid (en betrokkenheid van verzorgers in bredere zin) wordt ingezet om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren. De aanpak werkt toe naar educatief partnerschap, waarbij ouders steeds meer eigenaarschap nemen.

Toolbox

Zie www.msvtaal.nl/instrumenten/toolbox

Facilitering en monitoring

Wij faciliteren verbinding en uitwisseling tussen partners onderling en met bijvoorbeeld partners vanuit de wetenschap. In dit proces vertalen we de visie door naar verschillende niveaus binnen de betrokken organisaties, inclusief kansen voor monitoring en benodigde facilitering op allerlei niveaus.

Waarom

Facilitering gaat over onze professionals en middelen. Wij zien professionals als de drijvende kracht achter een kwalitatief goed aanbod en de manier waarop dit aanbod wordt ingezet. Professionals hebben behoefte aan uitwisseling met andere professionals binnen de organisatie, partners in de keten en verbreding en verdieping van kennis en expertise, ook in relatie tot actuele wetenschappelijke inzichten. Het ontbreekt aan voldoende tijd en middelen om dit structureel te organiseren. Monitoring is nodig om nieuwe kansen beter te kunnen benutten en te borgen dat interventies voldoende (blijven) aansluiten.

Hoe

- Bestuurders participeren in het platform van het REA. Binnen het REA wordt gesproken over kansen om de visie verder te ondersteunen en verspreiden. Hierbij gaat het ook om subsidiegelden en hoe hierin gezamenlijk kan worden

opgetrokken, met partners uit de gehele keten. Bestuurders hebben de eindregie over wat er binnen het eigen bestuur plaatsvindt.

- We brengen mogelijkheden voor facilitering en monitoring in kaart. Organisaties vertalen dit naar niveaus binnen de organisaties en bijbehorende rollen
- We faciliteren en promoten Kennistafels waarbij we werken aan een meer structurele uitwisseling van evidence based kennis en wetenschappelijke expertise tussen partners en eventuele externe partijen op meerdere niveaus. De kennistafels zijn voor iedereen die vanuit een bepaald perspectief betrokken is bij taal.
- We faciliteren en promoten een digitale landingsplek waar alle inzichten en ervaringen worden gedeeld, zodat alle deelnemers de informatie kunnen terugvinden en nieuwe deelnemers kunnen profiteren van de eerder opgedane kennis en ervaring. Mogelijke interventies en andere tools zijn opgenomen in een Toolbox.
- Facilitering en monitoring zijn onderwerp van gesprek aan de kennistafels. Op deze manier kan op allerlei niveaus het gesprek worden gevoerd en kunnen kansen en uitdagingen in kaart worden gebracht. Hierbij kan ook de wetenschap worden betrokken.
- We onderzoeken kansen om andere partners, zoals opleidingen voor ouders en werkgevers mee te nemen in de gehele aanpak.

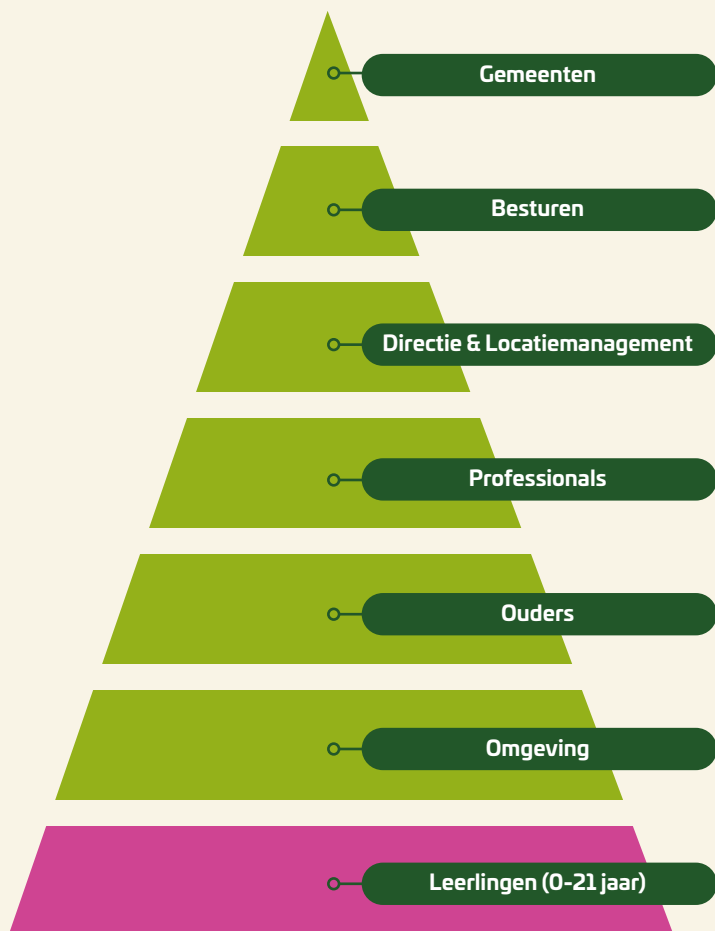
Wat

Wij faciliteren de overkoepelende procesbegeleiding, Kennistafels en een digitale landingsplek, om zo verbinding en uitwisseling tussen partners onderling en met bijvoorbeeld partners zoals wetenschap te stimuleren. We brengen kansen voor monitoring en benodigde facilitering op allerlei niveaus in kaart.

Toolbox

Zie www.msvtaal.nl/instrumenten/toolbox

Facilitering: Niveaus en rolverdeling zoals opgehaald uit de sessies

Niveau	Rol	Voorbeelden
Gemeenten	Het REA is opdrachtgever. De gemeente heeft een faciliterende rol, zowel in de bekrachtiging van de visie, als qua financier en verbinder.	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente kan faciliteren door de financiering in het REA aan te kaarten en te bespreken welke dwarsverbanden er zijn om verschillende subdoelen te ondersteunen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Gelijke Kansen of Brede Basis. Onderdeel hiervan is het gesprek over eventuele belemmeringen qua wetten en regels. • De gemeente kan faciliteren door bij subsidies te verwijzen naar de gemeenschappelijke MSV Taalvisie. Op deze manier wordt het werken vanuit de gemeenschappelijk visie bevorderd. • De gemeente kan faciliteren door verbindingen te maken naar andere partijen en/of uitkomsten, zoals het dashboard vanuit de Gelijke Kansen Alliantie.
Besturen	Het REA is opdrachtgever. Bestuurders en managers hebben een faciliterende rol, door regionale afstemming en door de verbinding te zijn tussen het REA en de scholen of opvanglocaties die bij hen zijn aangesloten. Zij vertalen doelen uit het REA naar gewenste opbrengsten voor de scholen en opvanglocaties en bewaken deze opbrengsten.	<ul style="list-style-type: none"> • De bestuurder kan faciliteren door de taalvisie onderdeel te maken van de kwaliteitscyclus. • De bestuurder kan faciliteren door concrete doelen op te laten nemen in de beleidsplannen. Hier kan monitoring aan worden gekoppeld. • De bestuurder bezoekt de school- of kinderopvanglocatie om in gesprek te gaan over het beleid en de doelen.
Directie & Locatie-management	De directie of locatiemanager heeft een faciliterende rol door de gewenste opbrengsten te vertalen naar beleidsplannen en concrete stappenplannen om overkoepelende doelen te bereiken. Zij faciliteren de professionals in brede zin, zowel door motivatie en draagvlak binnen het team te faciliteren als door meer concrete ondersteuning in de vorm van tijd of professionaliseringsmogelijkheden.	<ul style="list-style-type: none"> • De directie kan faciliteren door beleidsdoelen te vertalen naar een stappenplan voor een specifieke locatie, waarbij rekening wordt gehouden met bijvoorbeeld de doelgroep, benodigde kennis en het tijdsplan. • De directie kan faciliteren door de motivatie en het draagvlak op de school of opvanglocatie te stimuleren, bijvoorbeeld door een goed gesprek te faciliteren over het vormgeven van de plannen. • De directie kan faciliteren door professionals op de juiste manier in te zetten en te ondersteunen, bijvoorbeeld in tijd en professionaliseringsmogelijkheden. Hierbij is aandacht voor nieuwe medewerkers. De spreiding van specialisten (soms ook op bestuurlijk niveau) speelt hierbij een rol.

Niveau	Rol	Voorbeelden
Professionals	Professionals hebben een faciliterende rol gericht op de inhoud. Zij vertalen de doelen van de organisatie naar het aanbod en de prioriteiten. Zij stemmen af wat zij nodig hebben en hoe zij samen willen werken om dit te bereiken. Professionals hebben een belangrijke rol in het vormgeven van educatief partnerschap.	<ul style="list-style-type: none"> • Professionals kunnen faciliteren door doelen en stappenplannen vanuit de locatie te vertalen naar een inhoudelijk aanbod dat past bij de kinderen voor wie zij verantwoordelijk zijn. • Professionals kunnen faciliteren door met collega's en directie in gesprek te gaan over wat zij nodig hebben om de doelen te bereiken. • Professionals kunnen faciliteren door te investeren in de relatie naar ouders en andere partners.
Ouders	Ouders (en verzorgers in bredere zin) hebben een faciliterende rol gericht op de ondersteuning en stimulering van de taalontwikkeling van hun kind.	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders kunnen faciliteren door te investeren in de relatie met de school of opvanglocatie door deel te nemen aan reguliere contactmomenten, zoals kennismakingsgesprekken en haal- en brengmomenten. • Ouders kunnen faciliteren door deel te nemen aan activiteiten gericht op ouderbetrokkenheid op de opvanglocatie, de peuterspeelzaal en op school ter ondersteuning van de ouderbetrokkenheid thuis. Deze activiteiten staan ook open voor verzorgers in bredere zin.
Bredere omgeving	Partners uit de bredere omgeving van het kind hebben een faciliterende rol door ook vanuit taalbewustzijn en de visie steeds interventies af te stemmen met andere partners om kansen optimaal te benutten.	<ul style="list-style-type: none"> • Partners kunnen faciliteren door netwerken te benutten voor verbinding, zoals de samenwerkingsverbanden, de Primo werkgroep taalcoördinatoren en de SIKO leescoördinatoren. • Partners kunnen faciliteren door het thema taal en de visie mee te nemen in activiteiten gericht op ouders. Denk hierbij aan bibliotheken, CJG, wijkteams, welzijnsorganisaties en werkgevers. • Partners kunnen faciliteren door best practices te benutten, zoals de taal- en levensloopbenadering van gemeente Rotterdam en maatschappelijke partners.

4. INSTRUMENTEN

Gemeenschappelijke taal

In het proces van visievorming is duidelijk geworden hoe belangrijk het is om een gemeenschappelijke taal te spreken. Hierbij gaat het over concrete begrippen en over de context rondom bepaalde woorden. We hebben binnen MSV Taal afspraken gemaakt over het gebruik van bepaalde begrippen, zoals thuistaal in plaats van moedertaal, omdat dit preciezer weergeeft wat we bedoelen. Een toelichting op deze begrippen is opgenomen in de woordenlijst.

Daarnaast is het belangrijk om ons ervan bewust te zijn dat de taal die we spreken in de afstemmingsmomenten passend zou moeten zijn voor alle partners. Een gemeentelijke beleidsnotitie gebruikt andere woorden dan een plan van aanpak voor in de klas. Dit lijkt logisch en tegelijk is het goed om steeds bewust te zijn van de doelgroep die we willen bereiken. Het verspreiden, doorvertalen en levend houden van de visie is afhankelijk van het goed kunnen meenemen van partners, taal is hierin belangrijk. De kennistafels kunnen hier een belangrijke rol in spelen.

Begrippenlijst

Doorgaande leerlijn:

Een term die wordt gebruikt binnen het onderwijs om aan te geven dat het onderwijsaanbod naadloos op elkaar aansluit. Zie ook doorgaande ontwikkellijn.

Doorgaande ontwikkellijn:

In een pedagogische/educatieve doorgaande lijn gaat het om de doorgaande ontwikkeling van kinderen. Hier ligt een gezamenlijke pedagogische en educatieve visie aan ten grondslag. In de visie wordt ingegaan op hoe de partners willen omgaan met kinderen, wat ze willen bereiken en hoe ze daaraan gaan werken. Vanuit die visie worden programma's, aanbod, werkwijzen, monitoring en overdracht op elkaar afgestemd. Een doorgaande ontwikkellijn is breder dan een doorgaande leerlijn, omdat er vaak meer partners bij betrokken zijn die niet allemaal tot het formele onderwijs behoren.

Educatief partnerschap:

De term partnerschap tussen ouders/verzorgers en scholen verwijst naar een gedeelde verantwoordelijkheid van peuterspeelzalen, kinderopvang, scholen en ouders, om de ontwikkeling van kinderen te ondersteunen. Partnerschap tussen ouders en peuterspeelzalen, kinderopvang en scholen gaat over gelijkwaardige samenwerking. Het woord 'partner' in partnerschap houdt in dat beide partners elkaar om raad vragen en elkaar steunen in de ontwikkeling van kinderen.

> De begrippen thuisbetrokkenheid of ouderbetrokkenheid dekken niet helemaal het begrip educatief partnerschap, omdat

deze bovenstaande begrippen niet uitgaan van gelijkwaardige samenwerking.

Gemeente:

Een gemeente is een woonkern of groep van woonkernen met het bijbehorende gebied die samen worden bestuurd door een politiek apparaat.

Kennistafels:

Kennistafels worden opgezet om de verbinding tussen de onderwijspraktijk en (wetenschappelijk) onderzoek te versterken. Aan een kennistafel ontmoeten onderwijsprofessionals, onderzoekers, opleiders en beleidsmakers elkaar. Samen voeren zij een gesprek over de kennisbehoefte van de onderwijspraktijk. Relevante onderwerpen zijn: Wat zijn de belangrijkste kennisvragen? Welke kennis is reeds beschikbaar? Hoe kan die kennis het best ontsloten worden? En, tot slot, welk vervolgonderzoek is nodig?

Laaggeletterdheid:

Laaggeletterden hebben grote moeite met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3.

LEA:

De Lokale Educatieve Agenda is geïntroduceerd als een instrument om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven na de wetswijzigingen in het onderwijs(achterstanden)beleid in 2006. Het is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om in 'nieuwe verhoudingen' (meer gelijkwaardige verhoudingen) tot gezamenlijke afspraken te komen over het onderwijs- en jeugdbeleid.

Meertaligheid:

Een persoon is meertalig als deze afwisselend één of meerdere talen gebruikt in de communicatie met anderen. Hierbij gaat het niet om de beheersing van de taal, maar om het gebruik ervan. Je bent dus ook meertalig als je één taal vloeiend spreekt en een andere taal alleen begrijpt.

Nieuwkomers:

Nieuwkomers zijn personen die niet in Nederland geboren zijn, maar hierheen zijn gekomen met als doel voor langere tijd te blijven. De term nieuwkomers omvat dus ook vluchtelingen en statushouders, en daarnaast ook andere personen die naar Nederland zijn gekomen voor bijvoorbeeld gezinshereniging, studie of werk. Ze zijn korter dan één jaar in Nederland.

Ouder:

Een ouder is een individu dat een of meer nakomelingen heeft.

REA:

De Regionale Educatieve Agenda is geïntroduceerd als een instrument om het regionaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven na de wetwijzigingen in het onderwijs(achterstanden) beleid in 2006. Het is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om in 'nieuwe verhoudingen' (meer gelijkwaardige verhoudingen) tot gezamenlijke afspraken te komen over het onderwijs- en jeugdbeleid in de regio.

Schoolbestuur:

Een schoolbestuur is eindverantwoordelijk voor de scholen binnen het bestuur en het onderwijs dat er plaatsvindt.

Taalbeheersing:

Taalbeheersing is het vermogen om je uit te drukken in één of meer talen. Het gaat dus over het vermogen om te luisteren, spreken, lezen en schrijven op een coherente en begrijpelijke manier. Hier kunnen verschillende niveaus in worden onderscheiden.

Taalbewustzijn:

Onder taalbewustzijn verstaan wij het vermogen om te kunnen reflecteren op taal en taalgebruik en dit gericht te kunnen verbeteren. Dit taalbewustzijn wordt gestimuleerd door impliciete kennis over taal naar boven te halen en zo bewust te maken. De impliciet aanwezige kennis heeft te maken met de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien en gaat bijvoorbeeld over de afspraken die zijn gemaakt omtrent taalgebruik in een specifieke context.

Taalongelijkheid:

Wordt meestal gebruikt als verschillen in taalbeheersing en prestaties op het gebied van taal zich structureel aftekenen langs de lijn van sociaaleconomische status of sociale, culturele en etnische achtergrond. Taalongelijkheid vertaalt zich, vanwege het belang van taalbeheersing, vaak in kansenongelijkheid.

> Taalongelijkheid is een optelsom van taalachterstand en taalachterstelling.

Thuis taal of taal van je hart:

De taal die je thuis met je vrienden of je ouders gebruikt om over alledaagse dingen te praten.

> We gebruiken liever thuis taal of taal van je hart dan moedertaal. Moedertaal is de taal die iemand tijdens het opgroeien op een natuurlijke manier heeft geleerd.

Verzorger kind:

Een verzorger is een persoon die betrokken is bij de dagelijkse zorg voor het kind van onze peuterspeelzalen, kinderdagverblijven of scholen en/of op hetzelfde adres als het kind woont.

Kennistafels

We faciliteren *Kennistafels* waarbij we werken aan een meer structurele uitwisseling van *evidence based* kennis en wetenschappelijke expertise tussen partners en eventuele externe partijen op meerdere niveaus. De kennistafels zijn voor iedereen die vanuit een bepaald perspectief betrokken is bij taal.

Meer informatie over data en onderwerpen zijn te vinden via de website: www.msvtaal.nl

Website en Toolbox

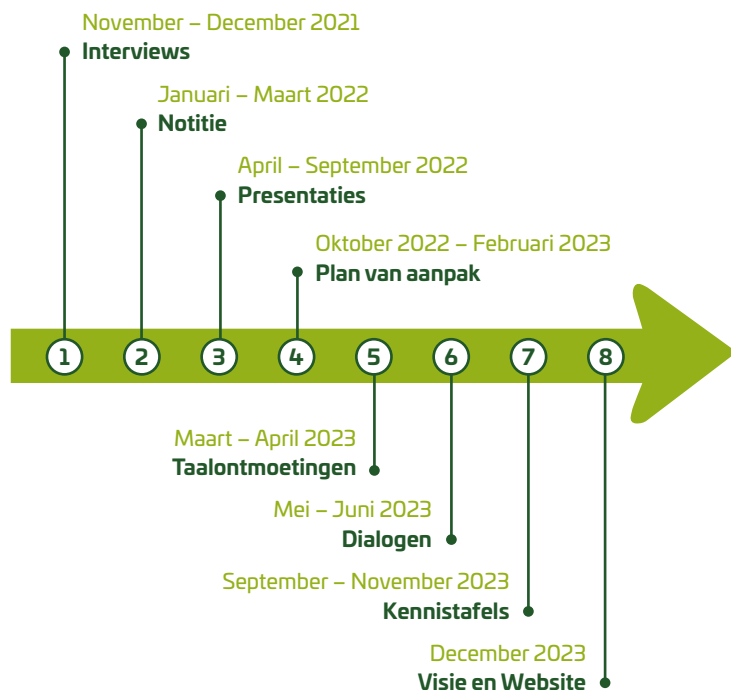
We bieden een digitale landingsplek waar alle inzichten en ervaringen worden gedeeld, zodat alle deelnemers de informatie kunnen terugvinden en nieuwe deelnemers kunnen profiteren van de eerder opgedane kennis en ervaring.

Mogelijke interventies en andere tools zijn opgenomen in een Toolbox. Deze is te vinden via: www.msvtaal.nl/instrumenten/toolbox

CONCEPT PLANNING 2024 TAALVISIE MSV

MAAND	ACTIVITEIT
Januari 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Opleveren document Taalvisie MSV • Taalvisie bespreken met werkgroep + feedback • Bijstellen Taalvisie • 25 januari voorlichting Taalvisie
Februari 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Presentatie Taalvisie MSV en Feedback • Bijstellen Taalvisie
Maart 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Presentatie Taalvisie REA • Bijstellen Taalvisie
April 2024	<ul style="list-style-type: none"> • De Taalvisie komt naar u toe tour! • Data communiceren over kennistafels schooljaar 24/25 • Voorbereiden symposium • Datum communiceren over symposium Taalvisie MSV
Mei 2024	<ul style="list-style-type: none"> • De Taalvisie komt naar u toe tour! • Voorbereiden symposium
Juni 2024	<ul style="list-style-type: none"> • De Taalvisie komt naar u toe tour! • Bijstellen Taalvisie • Voorbereiden symposium
Juli 2024	
Augustus 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding symposium
September 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Symposium Taalvisie MSV
Oktober 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Kennistafel
November 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Kennistafel
December 2024	<ul style="list-style-type: none"> • .....

BIJLAGE PROCESSTAPPEN 2021-2023

1. November – December 2021 Interviews

In november en december 2021 zijn ruim 20 mensen geïnterviewd, waaronder leden van de werkgroep en regionale uitvoeringsorganisaties. Alle interviews zijn uitgewerkt en geaccordeerd door de betrokkenen. Vanuit de interviews werden de eerste contouren zichtbaar voor de gemeenschappelijke taalvisie en de stappen die nodig zijn om de visie concreter te maken.

2. Januari – Maart 2022 Notitie

In januari is een notitie opgesteld met de eerste inzichten en adviezen, zowel over het proces als over de inhoud. De opbrengsten zijn gepresenteerd aan de werkgroep Taal MSV en het REA.

3. April – September 2022 Presentaties

Van april tot en met september is de notitie gepresenteerd aan verschillende partners. De presentatierondes waren gericht op het aanscherpen van de notitie, het faciliteren van het proces van verbinding en het bouwen van een community van betrokken professionals.

4. Oktober 2022 – Februari 2023 Plan van aanpak

In deze periode is gewerkt aan een plan van aanpak voor het vervolg en aan het verzamelen van bouwstenen voor de eerste sessies met taalprofessionals. In het plan van aanpak is een drietrapsraket opgenomen, waarin het proces leidend is. In drie stappen wordt via een bottom-up proces gewerkt aan de invulling van de visie en de benodigde tools. Hiervoor worden Taalontmoetingen, Dialogen en Kennistafels georganiseerd.

5. Maart – April 2023 Taalontmoetingen

Het doel van de taalontmoetingen was om bij verschillende sleutelfiguren input op te halen met betrekking tot taal. Sleutelfiguren zijn taalspecialisten en taalcoördinatoren vanuit het onderwijs, peuterspeelzalen, kinderopvang en betrokken specialisten vanuit andere partners, zoals de bibliotheken en samenwerkingsverbanden. We zijn met elkaar in gesprek gegaan over wat we missen in de huidige aanpak, wat er al goed gaat en wat we nog nodig hebben. Na deze stap zijn de concept pijlers voor de visie opgesteld.

6. Mei – Juni 2023 Dialogen

Het doel van de dialoogsessies was tweeledig. Tijdens de dialoogsessies hebben we de pijlers van de visie getoetst en thema's opgehaald voor de agenda van de kennistafels. De doelstellingen van de kennistafels zijn verder aangescherpt. Tijdens de volgende stap van de kennistafels, is invulling gegeven aan de wens om inhoudelijk kennis en ervaring op te doen en bovendien elkaar te blijven ontmoeten. Daarnaast kunnen door deelname inzichten worden opgedaan om per partner een meer concrete invulling te geven aan de pijlers van de visie.

7. September – November 2023 Kennistafels

Tijdens de kennistafels zijn de pijlers van de visie verder uitgewerkt met als motto: Weten wat werkt. De sessies worden gevoed met inzichten vanuit zowel de wetenschap als vanuit de praktijk. Met de eerste bevindingen is het proces van het vormen van de conceptvisie en de meer concrete invulling van de pijlers afgerond. Na het afronden van de visie zullen de kennistafels in de komende schooljaren nog regelmatig bij elkaar komen om het proces te blijven voeden en te monitoren.

8. December 2023 Visie en Website

In december 2023 is de ontwikkeling van de concept visie afgerond en samen met een toolbox opgenomen op de website van MSV Taal.

BIJLAGE ORGANISATIES DIE HEBBEN DEELGENOMEN AAN HET TOTSTANDKOMEN VAN DE VISIE

Aan de totstandkoming van de visie hebben professionals van onderstaande organisaties bijgedragen. Denk hierbij aan leraren, afdelingsleiders, directeuren, bestuurders, beleidsadviseurs gemeenten, docenten, adviseurs samenwerkingverband, taal coördinatoren, intern begeleiders, gedragswetenschappers, dylexiecoaches, leescoördinatoren, pedagogisch (beleids) medewerkers, specialisten pedagogiek, taalspecialisten NT2, schoollogopedisten, zorgcoördinatoren, praktijkcoaches voorschoolse educatie, managers educatie bibliotheek etc..

Organisaties

Ababil

Basisschool De Taaltuin

Basisschool El Furka

Basisschool Palet Holy

Bibliotheek Schiedam

Bijzonder

CON De Wereldschool

De Mavo Vos

Educatief Advies voor het jonge kind

Gemeente Schiedam

Geuzencollege

Het Leeshuis

Het Windas
IKC 't Palet
IKC Ichthus
Kaleidoscoop
KomKids Kinderopvang
Lentiz Geuzencollege
Lyceum Schravenlant
MDO De Poldervaart
Montessori Schiedam
Noah Kinderopvang
OBS Het Windas
OBS De Taaltuin
OBS Het Startblok
OBS LOEP
Openbare Daltonbasisschool De Klinker
Palet Holy
Primo Schiedam
Recon Openluchtschool (stichting BOOR)
Samenwerkingsverband Onderwijs Dat Past
SBO de Parasol (Unlek onderwijsgroep)
Sg Spieringshoek
SIKO
Singel Schiedam
Stichting Aanzet
Team, Taal en Cultuur
UNIEK
Wijzer